

Katarzyna Pokorna-Ignatowicz

prof. nadzw. dr hab., Katedra Medioznawstwa i Komunikowania Politycznego,
Wydział Zarządzania i Komunikacji Społecznej,
Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego

Grzegorz Ptaszek

dr, Katedra Socjologii Gospodarki i Komunikacji Społecznej, Wydział Humanistyczny,
Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie

**WPROWADZENIE.
KOMUNIKACJA SPOŁECZNA I KOMPETENCJE MEDIALNE
W CZASACH NOWYCH TECHNOLOGII**

Dynamiczny rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych stanowi obecnie wyzwanie dla badaczy zajmujących się mediami i komunikacją społeczną, także w kontekście edukacyjnym. Nowe technologie i narzędzia komunikacyjne wpływają nie tylko na funkcjonowanie rynku mediów masowych, zmieniając ich dotychczasową strukturę i funkcję, lecz także – a może przede wszystkim – na odbiorców/użytkowników mediów, umożliwiając im podejmowanie różnych działań, w tym o charakterze partycypacyjnym. Wpływają również na sposób konsumpcji treści medialnych i ich obieg. Wraz z powszechnym dostępem do szerokopasmowego internetu oraz rozwojem technologii mobilnych i aplikacji zmieniają się formy aktywności społecznej oraz praktyki społeczne. Pojawiające się nowe sposoby wykorzystywania tych narzędzi i związane z tym przemiany w różnych obszarach życia społecznego wymagają pogłębionej naukowej refleksji.

Efektywne korzystanie z nowych technologii komunikacyjno-informacyjnych w różnych celach możliwe jest przede wszystkim dzięki opanowaniu określonych kompetencji medialnych (czy inaczej mówiąc – biegłości medialnej), które uważane są za jedne z najważniejszych kompetencji XXI w. Kształcenie tych kompetencji zgodnie z ideą UNESCO *lifelong learning media literacy* stanowi obecnie duże wyzwanie dla spójnej polityki narodowej i międzynarodowej w zakresie edukacji medialnej. Chodzi bowiem o to, aby działania mające na celu rozwój tych kompetencji nie koncentrowały się tylko na kształceniu formalnym, lecz wykraczały poza ten sformalizowany etap edukacji. Biegłość medialna wymaga ciągłej rewizji i doskonalenia przez całe życie, co widać wyraźnie na przykładzie osób po 55. roku życia, które częściej korzystają z telewizji i prasy niż internetu i mediów społecznościowych.

Problemom związanym z przemianami w mediach i komunikacji społecznej, zachodzącymi pod wpływem dynamicznego rozwoju nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych, postanowiliśmy poświęcić ten numer „Państwa i Społeczeństwa”. Zebrane w nim artykuły zostały podzielone na dwie części.

Pierwszą z nich tworzą cztery teksty podejmujące wątki związane z komunikacją społeczną. Marta du Vall przedstawia wyniki badań własnych nad obecnością w internecie polskich organizacji trzeciego sektora i wykorzystywaniem przez nie nowych narzędzi komunikacyjnych. Dylematami związanymi z zarządzaniem internetem jako globalnym dobrem wspólnym i możliwymi rozwiązaniami prawnymi w tej kwestii zajął się Piotr Uhma. Z kolei Lech Mikulski dokonał analizy i oceny wykorzystania nowych narzędzi komunikacyjnych w promocji idei Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa w 2015 r. Pierwszą część zamyka artykuł Dariusza Krawczyka, w którym autor analizuje sytuację polskich mediów samorządowych i kontrowersje związane z ich funkcjonowaniem oraz przedstawia wyniki badań własnych nad postrzeganiem prasy samorządowej przez dziennikarzy.

Druga część zawiera osiem artykułów koncentrujących się wokół edukacji medialnej, rozumianej jako działanie na rzecz sprawnego oraz krytycznego posługiwania się mediami i nowymi technologiami. Tę część otwiera artykuł Damiana Gałuszki, w którym autor dostrzega w grach cyfrowych ciekawe narzędzie edukacyjne i analizuje funkcjonowanie gier w ramach polskiej edukacji pozaformalnej (realizowanej przez instytucje pozarządowe) i formalnej (realizowanej przez system oświaty publicznej). Anna Maj opisuje medialaby i fablaby jako nowe instytucje edukacyjne i animacyjne powstałe w celu promocji różnych działań nowomiedialnych, mogące być centrami rozwijającymi kompetencje cyfrowe użytkowników nowych mediów i technologii. Z kolei Anna Kalinowska zajmuje się „technologiami siebie”, czyli technikami analogowymi i cyfrowymi, które wpływają na tworzenie się „ja” (*self*). Małgorzata Gruchoła dokonuje zaś analizy porównawczej wybranych koncepcji teoretycznych kon-

centrujących się na badaniu zmiany zachowań pod wpływem mediów i nowych technologii.

Trzy kolejne artykuły dotyczą kształcenia oraz badania kompetencji medialnych. Małgorzata Bogunia-Borowska i Kamil Łuczaj przedstawiają założenia projektu, w którym proponują, by badać kompetencje medialne młodzieży zgodnie z założeniami antropologii kultury, tworząc zadania oparte na grywalizacji. Ewelina Brzyszczyk dokonuje charakterystyki oraz oceny programu z zakresu edukacji medialnej prowadzonego wśród przedszkolaków, natomiast Joanna Bierówka prezentuje wyniki badań własnych nad kompetencjami informacyjnymi. Drugą część zamyka artykuł Marii Łojek-Kurzętkowskiej, w którym autorka przedstawia społeczny wymiar edukacji medialnej na przykładzie własnego projektu animacji filmowej, dotyczącego kwestii równouprawnienia płci i praw człowieka.